

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Herman Nilsson*
Härad: *V. Göinge* Adress: *Stathusa tor 231, Hånsleholm*
Socken: *Stoby* Berättat av: *Deus amme*
Uppteckningsår: *1940.* Född år *1877* i *Skåne* *kinde för*

Ha kinnorna haft ladvärdarbete
om hand (Etn. I:10.)

Gammal släktgärd i V. Göinge. s. 1-6
s. 7-10 (se Etn. I:17.)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6933 : 1.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Perman Nilsson

Härad: Västra Göttinge

Adress: Ståttens bote 431. Fästeholmen

Socken: Stoby

Berättat av:

Uppteckningsår: 1990

Född år 1877 i Skärkind församling

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lista 10. På kvinnorna haft ladugårdsarbete om hanel

Estu. I: 10

1. J. B. Orts och platsbestämningar. I Feketsörps by. i Stoby socken Kristianstads län

2. J. B. Persson bestämmelser. Landt brukare Per Nilsson följande Pigan Kersti Persson i 21 år som ladugårdsdaga, hos nämnde Landtbrukare, hennes arbete var kompiert med andra till gården hörand arbeten, såsom vid Torvupplagning var hon behjälper vid detta arbete, vid gräshösten s.k. rävsätta, vid skörden, sädens bindning efter en mantig som avugg säden, vid potatisupplagning, om vintern när kreaturen vore inne, var hon mer sysselsatt med djuren.

3. J. Arbetet var morgenfodring, mjölkning av korna, som var ^{en} tiotals, men till det hade hon hjälp av en dotter i gården, sedan efter mjölkningen, var det utgödsning, s.k. m-o-ega, gödset

Arv
B

M. 6933: 2.

2

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Lastades med grepp i en kassa, och sullades ut om en dörr på
ladugårdens "fäij husets" baksida där gödschupplagets plats va beläget
S f m o-kullen, den blev efter den årliga upptäckningen av gödseln
en sönkring så rengvalmet stannade der, och det benämndes 'mo-
kulla kassan'. Fär hon blev brunsig sk. "fjurrildet" var det hon som
fick ombesörja att hon kom tillfurs, se efter hon och var behjälplig
vid kakering, kalvens passning och fodring med sömnpölta den
försä liden, hon hade och så svinens passning, se efter när sugorna
voro efter den benämningen "ornavildta", och när Suggan var dräkt-
tig kallades hon var i "färg", när hon skulle föda, benämndes att hon
skulle "färga", då kunde det bli många sömnlösa nätter, då
fick ju den som passade den hava ombyte för det kunde dröja
ett par dygn innan födselstiden inträdde, ett tecken att det var i
annalkande, var när Suggan tog mat i munnen och drog i en
beredd bala kallades hon drog till "lägger", vid födselstiden fick
då vara påpasslighet ett att hon inte framprade ihjäl dem, och ett
annat att i födslofeber bet ihjäl de kommande smågrisarne, som
också ibland hände, en sugga kunde ibland komma med

en 13. Stycken och stundom flera smågrisar, sedan blev det
ladugårdsfrigan lott att haiva till dygn över den kommande tillök-
ningen i djurlivet, i gamla tider med de på många ställersdäiga
utkus, och i stränga vintrar fick de taga in smågrisarne i en låda
i bondstugan i eldstadens närhet, och jag har själv sett och kan med
andra äldre personers intyg, intyga detta nämnda. På vinter tiden
ledes, släpptes djuren ut på den kringbyggda gården till vattning,
Potatiskörning till svinen kallades mästning slogs i stora kar
tillsattes med köksaffall s.k. slabb många gånger hade det blivit
förvarat förvarat från en tid och stod i jästning, gödsvinen fick
ju större ranson såd an de andra svinen, de som bodde i närheten
av bränneri utodrade djuren med dränke, men för mycket dränke
blev släsket lösare, men uppfödarna sade alltid att svinen ble så
"hilliga" = fick bättre appetit eller mått.

P. På småre gårdar där som de ägarne själv brukade gården
utan främmande hjälp där hjälptes de åt med arbetet.

På större gårdar var ju manliga ryttare som utförde fodring,
vattning och gödning, men mjölkningen utfördes av kvinnlig arbetskraft.

C. Ladugårdsjigan var nog bland sina kamrater sått lite tillbaka mot den s.k. innerjigan som tyckte hon var lite finare, än fähusjigan, men bonnamoren förstod värdet, och hon såväl som bonden såtte värde och undersatte sig en god ladugårdsjiga, och det var ju en god ekonomisk fördel för bonden. De benämndes "fähusgrebba" eller "Kopra" var det en gubbe som passade djuren kallades den po-gubbe.

4. 7. Der som var manlig hjälp utförde han arbetet av fodring och göllsting och vätning, och syltning av korra, mjölkningen utfördes av jigan, och då hade ryktaren också sitt arbete i kostallet han kunde så vara till hjälp vid mjölkningen av kor som var oroliga då, ville inte stå stilla spastade så fara var många gånger, att de kunde spaska till den som mjölkade så att mjölken spilldes ut.

B. I de fall där som var en fähusjiga, utförde hon allt arbetet själv i kostallet utom mjölkningen fick den andra jigan hjälpa till med der som var manlig hjälp fick de stundom hjälpas åt säson vid fodring der var korvar som skulle ha sin utfodring fick jigan för det mesta sköta det, också jigan var nära om att ge

gårdens katter som varo gamla Esliten i kostall över ett i uthusen
men kom fram i kostallen såväl såväl morgon, som aften mjölka-
ningen där de hade sina trähoar som punktligt då byttes.

5. 7. Under den tiden från hösten djuren kom in i stall och till
tiden på våren när djuren kom ut på bete, kunde många gånger i
foderbrist vara gamla tidigt, till och med vid tidig vår, och
vackra dagar i mars släpptes djuren ut, spid på dagarna några

^{om} dagarna. Sedan när djuren släpptes på bete, strax på fram tiden släpptes
de ut på morgonen och hämtades hem på eftermiddagen till kvälls
mjölkningen, efter den första juni stod de hemma om dagen,
och efter eftermiddagsmjölkningen släpptes de ut i den kringgård-
skogen och hämtades hem om morgonen, och detta arbete hade fåhus
pigor på sin lott. Ladugårdspigor var i flesta fall de som kommit
till stadgad ålder, och de som inte gift sig höll in med denna dygla
så länge de kunde lungöra sitt arbete. Denna här beskrivna
ladugårdspigor hos Per Nilsson i Åkersberg, Hersti Persson var
en 56 år när hon slutade som ladugårdspiga där. I min barndom
var på ett bondställe i Bellingstöv en ladugårdspiga som var över

Ser till år, men bondmoran på stället sade: Hon är duktig i fjärbused
men inge bär da de inte nö-ed för na, o hon vet inte göra nö-ed
annad än pressa kärna = "korna".

B. 1850 till och med in på 1900 talet var kvinnans arbete i krostallet
C. Min fostermor var född på 1830 talet och hon hade hört av sina
föräldrar hur pigorna på den tiden fick ombestyra husbehovsbrän-
nen, hon kallades "bränne gäbbe", då förbrändes kor och soor med den
bränneittranken. På 1900 talet börjades med manliga ryktare som
voro mjölkknugga 1920 talet börjades på gårdarne mjölkmaskinerna
att komma i bruk, men ännu och får i fortsättringen behövas
både manlig och kvinnlig arbetskraft vid mjölkning för efter
mjölkning får bedrivas med mänsklig arbetskraft.

Da Det var före 1850 liknande på det omsåde som här
beskrives. Efter 1900 har den manliga och maskiniella arbets-
kraften inkommit på detta omsåde.

M. 6933:7
Gammla släktgård i Föinge.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Några gamla gårdar i Föinge byggda då Skåne var danskt,
finnas ännu men 1880-90 talets byggnadsvisen ~~byggnadsvisen~~
har varit illa med dem. En gammal släktgård finnes dock kvar i
i Fekelsjö, Stoby s:n Kristianstads län. Den är byggd på 1600
talet. Det har varit byggstakt på dagisstugan men det blev nedlagt
för några tiotal år sedan, då vandalismen gick fram. Denna
gamla gård har genom ett mildt öde undgått eldsvåda som för några
år sedan lade tre granngårdar i aska. Egaren till fädernegården
har hållit sitt barnhem i betgel och ej genom ombyggnad
förstört stilen. Egaren omtalade att vid Karl XI:s krig med
danskarna hade då inkvarterats folk danska soldater, som där
tillverkade trämöbler, som ännu i hans barnhem vara kvar.

Det är denna gård som jag beskrivit både med namn och
där den omtalade ladugårdsbyggnaden förmade i 21. år under dåvarande
ägare Per Nilsson, hans son Tilo Persson övertog gården efter honom,
och 1938 överlämnade han gården till sin son som nu är ägare

Se boaren på
Etn. II: 17 och
Etn. I: 10.

M. 6933 : 8

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

av den. och 1938 fotograferade jag av denna gård, och upptecknade detta, 1939 revs den gamla gårdens bostadsbyggnad och en del av uthusbyggnaderna, men en del av de gamle uthusbyggnaderna står kvar nämligen bostadsbyggnaden, och därifrån varande loka.

Skokelstorp får efter en hävstecknare som skriver att namnet är uppkommit av att en soldat vid namn "Skokel" odlat ett stycke jord och uttagit en torpplats kallad "Skokels Torp". Förre ägaren av släktgården Nils Persson, har överlämnat den till en av sina söner.

I Ballingslövs skogsmarker har befunnits en del torpplatser där de flesta bostäderna vore av den lågvarande backstugutypen, men de har alla gått ^{bort} i skogarna efter dessa boplatser finns bärbuskar och förvildade fruktträd stå som minne efter odlarne, ett av de gångna tiders bostadstyp finns ett kvar, på Ballingslövs bys utmarker på nr 6. Alla dessa i ommärkta torpplatser minns jag när de vore bebodda, och många av dem gav näring åt sina odlare, men när barnen vänt upp sig industrin, och landet i väster hand om dem, och allt efter som de gamle gick bort så kom inte

M. 6932: 9.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

der många nya innebyggare, och det tillhör en senare behandling
av nämnda ämne!

Jag sänder två foto av den gamla släktgården i Sjöholm
det gamla boningshuset är ruwet och en mindre boningshus
är byggt där det gamla låg, fönstret under den mindre skorstenen
där den varande gästkammaren var, fönstret in till var till storstugan,
och det tredje fönstret botten muren till bakbyggnaden, var en s.k.
lilla stua, På det andra kortet syns igen gärdsporstensförsäring
dörren, och fönstret till "stora stuan" detta foto är taget från
den gamle landsvägen s.k. körke vägen i Sjöby.

Landskap: *Skåne*Härad: *V. Göinge*Socken: *Stoby*Uppteckningsår: *1940.*Upptecknat av: *Herman Nilsson*Adress: *Stattena box 231, Hässle-*
holm.

Berättat av:

Född år *1877* ; *Skärkinds förs.*

Nils Perssons gamla gård
från den gamle "haven" genom en
vägrätning kom den nya vägen
bakom gården den tog en del av
trädgården.

U: 12:34.

Gammal göingegård här
från gårdsinteriören,
och inkörsportarne.
Nils Perssons gård i
Arkelstorp, Stoby snö,
Kristianstads län, foto
av Herman Nilsson

Adr. S.Läreda 2 box 231

Hässleholm.